

Editorial

La ceguesa evitable és actualment un problema innecessari. Hi ha disponibles intervencions que són altament rentables i que evitarien que el nombre de persones cegues al món es multipliqués els propers anys. Tanmateix, 4 de cada 5 persones que perdran la visió ho faran de forma innecessària.

Conscients d'aquest pronòstic inacceptable, l'Organització Mundial de la Salut i la Agència Internacional per a la Prevenció de la Ceguesa, de la qual Ulls del Món forma part, van posar en marxa l'any 1999 una iniciativa conjunta: el programa VISIÓ 2020: EL DRET A VEURE-HI, que pretén eliminar les principals causes de la ceguesa evitable abans de l'any 2020.

Des que es va iniciar el programa i a través de diferents actuacions i estratègies basades en el control de les malalties, el desenvolupament dels recursos humans i de les infraestructures, s'ha aconseguit disminuir la incidència de les malalties oculars d'origen infecciosos, com ara el tracoma, a tot el món.

Tanmateix, les cataractes segueixen sent la principal causa de ceguesa en els països pobres i una barrera pel que fa al desenvolupament de les persones i també de les seves comunitats.

Ulls del Món segueix treballant, en el marc del programa 2020, per tal de reduir el patiment individual dels pacients dels territoris més vulnerables del món i, a la vegada, proveir els seu entorn amb significants avantatges socials i econòmics.

NOTÍCIES

Khalil Khatri als campaments sahrauís com a oftalmòleg

La Fundació, present a la taula de concertació i coordinació sahrauí

S'operen 173 cataractes a Inhambane

Ulls del Món posa en marxa la segona òptica pública de Moçambic

Intens període de formació a terres moçambiqueses

Impuls a les activitats de control del tracoma

La primera comissió de l'any a El Alto potencia la formació

El Patronat aprova el pressupost de 2008

Andreu Alfaro crea una escultura per Ulls del Món

Xerrada d'Ulls del Món a La Bisbal

La Fundació ha participat en la iniciativa 'Consultors Solidaris' d'ESADE

ULLS DEL MÓN ALS MITJANS

L'ENTREVISTA

Andrés Müller-Thyssen, supervisor mèdic del programa *Ulls de Moçambic*

Notícies

Khalil Khatri als campaments sahrauís com a oftalmòleg

Del 27 d'abril al 9 de maig es va dur a terme la primera comissió medicoquirúrgica de 2008 als campaments de refugiats sahrauís, que va estar integrada pels oftalmòlegs **Mariví Fernández**, **Rebeca Atienza** i **Jesús Martín**, l'anestesiista **David Singer**, les infermeres instrumentistes **Tanit Iglesias**, **Isabel Quevedo** i **Lola Carralero** i el tècnic d'equipaments **Javier García**. També va participar-hi l'oftalmòleg sahrauí becat per la Fundació, **Khalil Khatri**, que d'aquesta forma va començar a assumir responsabilitats sobre el terreny després del seu període de formació. La incorporació d'un oftalmòleg al Servei d'Oftalmologia era un dels requisits que la Fundació va sol·licitar al Ministeri de Salut per tal de continuar amb el suport oftalmològic a la població sahrauí.

Durant la comissió, els voluntaris d'Ulls del Món van fer **423 visites** a les wilaies de l'Aaiun, Auserd, Smara, Bol-la i al dispensari de 27 de Febrer, la majoria d'elles relacionades amb cataractes, tot i que també es van registrar casos de glaucoma i tracoma. Del total de visites, **127** van derivar en **intervencions quirúrgiques**, que van tenir lloc a l'Hospital Nacional de Rabuni.

La Fundació, present a la taula de concertació i coordinació sahrauí

La Fundació va assistir a la **III Taula de Concertació i Coordinació** sahrauí celebrada el dia 13 de juny a Vitòria (País Basc), on es van debatre diferents **temes sanitaris** vinculats als campaments. La representació d'Ulls del Món va anar a càrrec de la fins ara coordinadora del programa, **Ilaria Ravai**, i de **Bibiana Ruberte**, que ha assumit aquesta tasca després que la Ilaria hagi passat a impulsar el projecte de Malí.

La taula es va estructurar en diferents grups de treball, que van tractar temes específics com el suport a l'atenció primària, les infraestructures, els equipaments i el manteniment, la unificació de registres de dades clíniques, la motivació i estimulació del personal

sanitari i la nutrició. Hi van assistir destacats representants institucionals de la República Àrab Sahrauí Democràtica (RASD), com el ministre de Salut Pública, **Sidagmed Tayeb** i el director de Cooperació, **Alien Abdulah**. Era la primera vegada que la taula de concertació i coordinació se celebrava a l'Estat espanyol, després que les dues anteriors tinguessin lloc als mateixos campaments.

S'operen 173 cataractes a Inhambane

Els voluntaris d'Ulls del Món que del **18 d'abril al 4 de maig** es van desplaçar a l'Hospital Provincial d'Inhambane en la primera comissió mèdica de l'any a Moçambic van realitzar **173 intervencions quirúrgiques de cataractes, 509 visites i 175 revisions** a pacients ja operats. La comissió l'integraven els oftalmòlegs **Iñaki Genua** i **Fabiola Eder**, les infermeres instrumentistes **Izaskun Ferrer**, **Martxeli Seco** i **Susana Agra**, tots ells procedents del País Basc, i el tècnic d'equipaments, **José Luis Royo**.

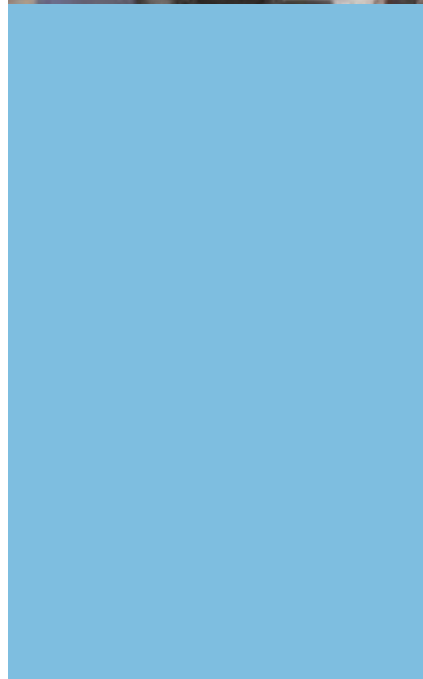
També va estar present a Inhambane el metge moçambiquès becat per la Fundació, **Abel Dos Santos**, que d'aquesta manera va poder posar en pràctica els coneixements adquirits durant la seva formació a Barcelona i Maputo. Els voluntaris d'Ulls del Món van comptar amb la col·laboració dels **tècnics d'oftalmologia** i del **personal de consulta** de l'Hospital Provincial d'Inhambane, que van seguir formant-se en la matèria.

Ulls del Món posa en marxa la segona òptica pública de Moçambic

La Fundació va posar en marxa el mes de maig el **taller d'òptica** de l'Hospital Provincial d'Inhambane, iniciativa que ha de permetre l'accés a la compra d'ulleres a baix cost per part de la **població amb pocs recursos**. Es tracta de la segona instal·lació pública que hi ha a Moçambic, ja que fins al moment només existia el **Banco de Óculos**, a la ciutat de Maputo.

La posada en marxa del taller, una de les prioritats del projecte *Ulls de Moçambic 2008*, va arribar després

d'un procés iniciat l'any passat amb l'**avaluació de les condicions òptiques** de l'hospital i el **disseny** de la instal·lació. Durant els primers mesos d'aquest any es va realitzar l'enviament d'equipament i d'un primer estoc de **lents i muntures**. Així mateix, la tècnica d'òptica de la Fundació, **Sandra Barroso**, es va desplaçar al país africà juntament amb el tècnic d'equipaments, **José Luis Royo**, per acabar de muntar i posar en funcionament la instal·lació, la qual cosa va permetre que al mes de maig sortissin les primeres ulleres muntades.

Una altra de les activitats que es va dur a terme durant el maig va ser la **formació dels dos tècnics d'oftalmologia** de l'Hospital Provincial d'Inhambane responsables del dia a dia de la instal·lació. La iniciativa va anar a càrrec dels òptics voluntaris **Maria Barceló** i **Marco A. Rodríguez**, que a través de dos cursos varen ampliar els seus coneixements sobre el funcionament i l'organització del taller.

Intens període de formació a terres moçambiqueses

Els oftalmòlegs **Joan Prat** i **Jesús José Torres** i el tècnic en pròtesi ocular **Francisco Javier Laiseca** van integrar la comissió de formació que entre el **6 i el 18 de maig** es va desplaçar a l'**Hospital Central de Maputo**. La iniciativa va comportar l'organització de dos cursos sobre **cirurgia orbitària i pròtesi ocular**, en els quals es va continuar aportant als oftalmòlegs i residents locals els coneixements sobre patologies oculars relacionades amb l'òrbita de l'ull. En el primer curs, on van participar una doctora i dos residents, es van dur a terme **30 consultes i 12 intervencions** quirúrgiques durant les sessions pràctiques. Pel que fa al curs de pròtesi ocular, els dos tècnics de medicina que van prendre-hi part van realitzar **deu pròtesis oculars i una pròtesi facial**.

També en l'àmbit de la formació, durant el mes de juny es va organitzar un curs dirigit als **triagem**s de la província d'Inhambane, on van assistir-hi **11 alumnes**. L'objectiu era que seguissin adquirint els coneixements per fer una primera selecció de pacients i la consegüent derivació de casos.

Impuls a les activitats de control del tracoma

Ulls del Món va participar a la **12a reunió de l'Aliança de l'Organització Mundial de la Salut per a l'Eliminació Global del Tracoma**, celebrada el mes d'abril a la seu de l'OMS a Ginebra (Suïssa). La Fundació va estar representada per la cap de Gabinet i Comunicació, **Elisenda Rom**, i per l'oftalmòleg basc **Andrés Müller-Thyssen**, supervisor mèdic del programa Ulls de Moçambic.

En aquesta trobada hi van prendre part representants d'**organitzacions sense ànim de lucre** dedicades a la cooperació oftalmològica internacional, **centres col·laboradors** de l'OMS per a la prevenció de la ceguesa i **coordinadors nacionals** de programes per a l'eradicació i el tractament del tracoma en països endèmics. Ulls del Món va aconseguir el suport de GET2020 i d'altres entitats relacionades amb l'Aliança per tal de realitzar un **estudi de prevalença** de la malaltia a la província d'Inhambane (*podeu trobar més informació a l'entrevista a Andrés Müller-Thyssen, a la part final de la Newsletter*).

La primera comissió de l'any a El Alto potencia la formació

Els oftalmòlegs **Rubén Ángeles** i **José Azogue**, la infermera instrumentista **Lelo Méndez**, tots ells procedents de Sevilla, i l'optometrista barceloní **Rubén Fernández** van integrar la primera comissió de les tres previstes per aquest 2008 al municipi d'El Alto. La iniciativa es va desenvolupar del **14 al 25 d'abril** a l'Hospital Municipal Bolivià Holandès i va permetre dur a terme un total de **803 consultes, 661 refraccions, 56 biometries i 66 intervencions quirúrgiques**, de les quals més de la meitat eren de **cataractes**. També es van entregar **564 ulleres** (245 de sol, 209 de presbícia i 110 graduades amb recepta).

La comissió va tenir com a eix central la **formació** del personal sanitari local, una de les prioritats del programa d'enguany. Així, els voluntaris de la Fundació van formar a través de sessions pràctiques a les dues oftalmòlogues del Servei d'Oftalmologia, als dos residents becats per Ulls del Món que estudien a

L'Institut Nacional d'Oftalmologia i a una tercera resident de l'INO, així com a dues infermeres de l'Hospital Municipal Bolivià Holandès i a una infermera de l'Hospital Coreà, centre en el qual Ulls del Món realitzarà aquest any tasques de dotació i formació.

En aquest mateix àmbit, durant la comissió es va organitzar una **conferència** sobre "Dacriocistectomia transcanalicular" a càrrec del **Dr. Rubén Ángeles**, on van assistir els metges residents de l'INO. Així mateix, es van dur a terme diferents **sessions de prevenció** en salut ocular dirigides als pacients de l'Hospital Municipal Bolivià Holandès.

El Patronat aprova el pressupost de 2008

El Patronat de la Fundació Ulls del Món va celebrar el dia 6 de juny la seva **reunió anual**, acte en el qual es va aprovar el pressupost per al present exercici i els comptes de 2007. Els membres del Patronat també van donar el vistiplau a les activitats realitzades durant l'any passat, així com als programes previstos per enguany.

El pressupost de la Fundació per aquest 2008 és de més de **1,5 milions d'euros**, xifra que representa un augment del 16 % en relació a l'any passat. Així, es preveuen uns **ingressos de 1.508.179,78** , un 57 % dels quals procedents d'empreses privades i el 43 % restant d'institucions públiques. Pel que fa a les despeses, més del 80 % dels **1.544.237,51** previstos estan destinats als programes d'actuació, mentre que la xifra restant és per a gestió administrativa, actes de sensibilització i captació de fons, entre d'altres.

Andreu Alfaro crea una escultura per a Ulls del Món

El reconegut escultor valencià **Andreu Alfaro** ha creat una obra per a la Fundació. Es tracta d'una escultura elaborada amb acer inoxidable i marbre que, sota el títol "**Ulls del Món**", simbolitza els ulls foscos de les persones cegues dels països pobres a qui la Fundació torna la vista a través dels seus programes de cooperació oftalmològica. Concretament, Alfaro ha realitzat una sèrie de **40 escultures**, un treball dut a terme de forma solidària.

Amb una trajectòria de més de 50 anys, Andreu Alfaro és un artista de reconegut **prestigi internacional**. Té obres en museus d'arreu del món i escultures públiques instal·lades en capitals importants com Nova York, Frankfurt o Nuremberg, així com en diferents ciutats espanyoles, entre elles València. És també una **persona compromesa** amb la societat i un defensor dels ideals de democràcia, llibertat i il·lustració, conceptes que apareixen a la seva obra, caracteritzada per combinar l'abstracció, la geometria i la versatilitat.

Xerrada d'Ulls del Món a La Bisbal

La Fundació Ulls del Món va organitzar el mes de maig una xerrada i una projecció audiovisual sobre el projecte *Ulls del Sàhara* al municipi de **La Bisbal d'Empordà** (Girona), amb l'objectiu de **sensibilitzar a la població local** sobre la situació que viuen les persones amb deficiències visuals en aquest territori.

L'acte, presentat sota el títol "**Obrint els ulls al Sàhara. Lluitant contra la ceguesa evitable als campaments sahrauís**", va anar a càrrec de la coordinadora del programa, Ilaria Ravai. La xerrada va comptar amb l'assistència de més de **30 persones**, entre les quals hi havia voluntaris de la Fundació residents a comarques gironines, representants institucionals, com és el cas de la regidora d'Educació de La Bisbal, **Núria Felip**, i habitants del municipi. El projecte sahrauí d'Ulls del Món compta amb el suport de l'**Ajuntament de La Bisbal**, que l'any 2007 va fer-hi una aportació econòmica a través de la **Comissió de Solidaritat** del municipi.

La Fundació ha participat en la iniciativa 'Consultors Solidaris' d'ESADE

Ulls del Món ha participat durant el curs acadèmic 2007-2008 en la iniciativa '**Consultors Solidaris**' d'**ESADE**, a través de la qual ha rebut l'assessorament solidari d'un grup d'antics alumnes de l'escola per tal de realitzar un projecte de millora de l'eficiència i l'eficàcia de la gestió de l'organització. La iniciativa es va tancar el dia 18 de juny, amb la celebració de l'acte de clausura a l'**ESADE Fòrum de Barcelona**, al qual

van assistir-hi un centenar de persones, on hi va intervenir la directora general de la Fundació, **Núria Ramon**.

'**Consultors Solidaris**' forma part del projecte **Alumni Solidari**, que té com a objectiu canalitzar l'experiència i la capacitat de gestió dels antics alumnes d'ESADE a través de la contribució voluntària amb diferents entitats socials.

Ulls del Món, als mitjans

La Fundació ha tingut una destacada presència als mitjans de comunicació durant el segon trimestre de l'any, tant pel que fa a la premsa comarcal com a l'especialitzada en temes mèdics i oftalmològics.

En el primer cas, destaca la repercussió que va tenir a la premsa gironina la xerrada que Ulls del Món va organitzar a La Bisbal, en mitjans escrits com **El Diari de Girona** i **El Punt**, a l'emissió gironina de **Televisió de Catalunya** o al portal d'Internet **Totbisbal.com**. Pel que fa a la premsa especialitzada, cal fer referència a publicacions com les revistes internes de **General Òptica**, **l'Institut de Microcirurgia Ocular**, **Farmaòptics** o **Todo Óptica**.

Properes activitats (juliol-setembre)

Sàhara

- Finals de setembre: desplaçament sobre el terreny de la coordinadora del programa, Bibiana Ruberte, per planificar les activitats de l'últim trimestre.

Moçambic

- Durant el mes de setembre: comissió de formació de retina a Maputo (amb data encara per determinar).

Bolívia

- Del 21 de juliol a l'1 d'agost: segona comissió medicoquirúrgica a El Alto.

Altres

- 17 de juliol: celebració del 7è aniversari d'Ulls del Món a la Fundació Miró.

L'Entrevista

Nom: Andrés Müller-Thyssen

Edat: 52 anys

Professió: Oftalmòleg, supervisor mèdic del programa *Ulls de Moçambic*

Vaig néixer a: Donostia i **visc a:** Hendaye (França)

Estic en contacte amb Ulls del Món des de: l'any 2004.

Andrés Müller-Thyssen és un dels voluntaris més implicats amb la Fundació. Des de que va començar a col·laborar amb Ulls del Món l'any 2004, no ha parat d'involucrar-se en les seves activitats. Ha viatjat als tres països on l'entitat té programes de cooperació, és el supervisor mèdic d'Ulls de Moçambic, ha encapçalat el viatge de prospecció per crear un nou projecte a Malí i, en aquests moments, participa en l'elaboració d'un estudi sobre la prevalença del tracoma a la província moçambiquesa d'Inhambane, iniciativa que compta amb el suport de l'Aliança de l'Organització Mundial de la Salut per a l'Eliminació del Tracoma Causant de la Ceguesa al 2020.

Quins són els objectius d'aquest estudi?

És un estudi de prevalença i, per tant, té com a objectiu principal saber en quina mesura la malaltia afecta a la població de la província d'Inhambane. Estudiant la quantitat de nens d'1 a 9 anys d'edat que estan infectats per tracoma en cada districte, podrem determinar en quines comunitats aquesta malaltia és un problema de salut pública i, a partir d'aquí, posar en marxa una sèrie de mesures sanitàries per combatre-la.

Com afecta el tracoma a les persones que pateixen la malaltia?

El tracoma és una malaltia molt antiga i actualment persisteix a una sèrie de països i comunitats pobres, on l'aigua i la higiene són escassos. Les infeccions repetides durant la vida produeixen cicatrius a les parpelles i a la còrnia dels adults, de forma més accentuada en les dones pel seu major contacte amb els nens infectats. Aquestes cicatrius i alteracions de la còrnia provoquen dolors oculars i poden deixar cega la persona afectada i impedir-li treballar i ocupar-se de la seva família, la qual cosa fa que la seva vida encara sigui més difícil.

En la teva opinió, quins passos s'haurien de seguir per eradicar aquesta patologia endèmica a moltes zones pobres d'Àfrica i a la resta del món?

El tracoma és encara avui una causa important de ceguesa, sobretot a Àfrica, però es pot prevenir mitjançant una estratègia sanitària adequada. Per tal de combatre la malaltia, el primer que cal és saber la magnitud que té en aquestes comunitats, d'aquí l'interès de l'estudi que volem realitzar. Un acció concertada de les autoritats sanitàries locals, l'OMS i les organitzacions que lluiten contra la ceguesa com Ulls del Món pot posar en pràctica una sèrie de mesures (cirurgia de les parpelles, distribució massiva d'antibiòtics, educació sanitària i mesures d'higiene ambiental, etc.) que poden resultar molt eficaces per controlar o fins i tot eradicar la malaltia.

Com valores el treball realitzat per l'Aliança de l'OMS per a l'Eliminació Mundial del Tracoma Causant de la Ceguesa al 2020?

Segons estimacions de l'OMS, el 1980 hi havia uns 500 milions de persones amb tracoma actiu al món i uns 6 o 7 milions de cecs per aquesta causa. El 2003 aquestes xifres es reduïen a 84 milions i 1,6 milions, respectivament. Gran part d'aquesta millora es deu al propi desenvolupament econòmic però es indubtable que l'estratègia sanitària del GET2020 ha contribuït eficaçment al control i a l'eliminació del tracoma en molts països endèmics.

Els últims mesos has viatjat a Malí per conèixer la situació oftalmològica del país. Quines creus que han de ser les principals línies d'actuació del futur projecte de la Fundació a la regió de Mopti?

Malí és un país molt pobre i amb greus problemes sanitaris i oftalmològics, però he percebut una sensibilitat i una experiència en cooperació oftalmològica important. A Mopti hi ha molta feina a fer i penso que treballant amb els serveis locals i les organitzacions cíviques, per exemple de dones, es poden obtenir grans resultats en la lluita contra la ceguesa evitable.

Si no vols rebre aquest butlletí, només cal que ens contestis aquest missatge, indicant-nos que no te l'enviem més.

Carrer Tamarit 144-146   08015 Barcelona   Tel: 93 451 51 52   Fax: 93 451 47 77
www.ullsdelmon.org